

АДЫГЭ

1923-рэ илъэсым
гъэтхалэм
кыщегъэжыгъэу
кыдэклы100
Голос
адыга

МАКЪ

№ 138 (22827)

2023-рэ илъэс

БЭРЭСКЭЖЪЫЙ

ШЫШЪХЪЭИУМ и 2

ОСЭ ГЪЭНЭФАГЪЭ ИЭП

6 +
тисайт

WWW.ADYGVOICE.RU

тихытыу нэклибгъохэр

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

МэфэкIыр Мыекъуапэ
зэрэщыхагъэунэфыкIыгъэр

Тарихъ чыгужым къэзыгъэзэжыгъэм и Мафэ фэгъэхьыгъэ Iофтхьабзэхэр тыгуасэ Адыгеим щызэхащэгъэх.

бзэ къулыкъухэм мы Iофым кызэрэдырагъэштагъэм, Адыгеим ихэбзэ къулыкъухэмрэ иобщественнострэ Iофтхьабзэу зэрахьагъэхэм яшлуагъэкIэ илъэс 25-кIэ узэкIэбэжымэ, зао зыщыкIоштыгъэ Косовэ исыгъэ адыгэхэм яапэрэ куп тарихъ чыгужым кыгъэзэжыгъагъ. ЫужкIи тилъэкпкъэгъухэр таджъ къэкощыжыгъэх. А хуыгъэ-шлагъэхэм дунэе мэхъанэшхо ялагъ. Тихэгъэгу тилъэкпкъэгъухэм IэпыIэгъу зэрафэхъугъэм нафэ кышIыгъэ зэкъош зэфыщытыкIэхэр адырилэным ар ренэу зэрэфэхъазырыр. Лъэкпкъ шэн-хабзэхэр кызэтегъэнэжыгъэнхэмкIэ, Iэклиб къэралыгъохэм арыс тилъэкпкъэгъухэм культурэ-гуманитар зэпхыныгъэу адыгилэм зегъэушомбгъуэгъэнымкIэ ащ фэдэ екIоIагъэр лъэпсэшIоу щыт.

Тыркуем, Шам, Иорданием, Израиль, Европэм къарыкIыжыгъэ тилъэкпкъэгъу 2000 фэдиз непэ

республикэм ис. Ахэм ащыщыбэмэ ящылэныгъэ чыIаплэкIэм щызэтеуцуагъ, Iоф ашIэ, еджэх. Зичыгужъ къэзыгъэзэжыгъэхэм якIэлэцIыкIухэу республикэм кышIыгъуэгъэхэм ялэуужыкIэ Адыгеим кышIэтэдджы. Ахэм гъэсэнэгъэ зэрагъэгъоты, Урысые Федерацием и УIэшыгъэ КIуачIэхэм къулыкъу ащахы, Iоф ашIэ.

Чыгужым къэзыгъэзэжыгъэхэм илъэс 25-м кыкIоцI гъогоу къаIуIгъэр сурэтхэм, живописым, графикэм, скульптурэхэм, нэмыкI Iэшлагъэхэм къащыгъэлъэгъуагъэ хуыгъэ. Адыгэ Республикэм исурэт къэгъэлъэгъуапIэ бэмышIэу кышIыгъуахыгъэ къэгъэлъэгъоу «Кавказская диаспора» зыфилорэм иэкспозицие ахэм ащыщхэр хагъэхьагъэх.

Джащ фэдэу мэфэкIым хэлэжыагъэхэм амал ялагъ лъэкпкъ Iэшлагъэхэм нэлуасэ къэгъэлъэгъоным защыфашыну.

Зичыгужъ къэзыгъэзэжыгъэм и Мафэ мэфэкI концертим кыгъэдэхагъ. Республикэм итворческэ коллектив зэфэшъхьафхэр: Адыгеим лъэкпкъ оредымкIэ ыкIи къашъомкIэ и Къэралыгъо ансамблэу «Исламыер», Адыгэ Республикэм искусствэхэмкIэ икIэлэцIыкIу еджаIлэу Лъэцэрыкъо Кимэ ыцIэ зыхьырэр, творческэ объединение «Ошъад», адыгэ къашъомкIэ лъэкпкъ ансамблэу «Абреки» зыфилорэр, Адыгэ Республикэм изаслуженнэ артистхэу Даутэ Сусаннэрэ Лъачэ Альбертрэ ыкIи нэмыкIхэр ащ хэлэжыагъэх. Адыгэ джэгукIэ мэфэкIыр аухыгъ.

Сурэтхэр: А. Гусев.

Илъэс 25-кIэ узэкIэбэжымэ, 1998-рэ илъэсым ишышъхъэу мазэ куп хуэху адыгэхэр зао зыщыкIоштыгъэ Косовэ кызэжыгъэхэм, Хэкужъ кызэжыгъэхэм ахэр кызэрэкощыжыгъэхэм япхыгъэу мы мафэр агъэнэфагъ.

Хабзэ зэрэхуыгъэу, республикэм ичIыпIэ зэфэшъхьафхэм, Мыекъуапи зи Хэкужъ къэзыгъэзэжыгъэм и Мафэ Iофтхьабзэ гъэшIэгъонхэр ащызэхьагъэх. ЗыкIыныгъэмрэ Зэгурылонгъэмрэ япчэгъу тарихъ чыгужым къэзыгъэзэжыгъэ тилъэкпкъэгъухэр бэ хуэху кышIыгъуэгъэх. Джащ фэдэу хэбзэ къулыкъухэм, общественнэ организациехэм яллыкIохэри, республикэм ащыпсэхуэрэри, ихьакIэхэри ахэм ахэтыгъэх.

Республикэм и Лышъхъэ мэфэкIым имэхъанэ кыIэтэу хигъэунэфыкIыгъэмэ ащыщ тарихъ чыгужым къэзыгъэзэжыгъэхэм щылэкIэпсэукIэ тэрэз ялэнымкIэ илъэс 25-м кыкIоцI Адыгеим бэ зэрэщызэшлуахыгъэр. Республикэм исхэм, общественнэ организацие зэфэшъхьафхэм мы Iофым ялахышхо хашIыхъэ. ЛъэгэпIэ зэфэшъхьафхэм ащызэрахьэрэ амалхэм яшлуагъэкIэ тилъэкпкъэгъухэм псынклэу урысые обществом чыпIэ гъэнэфагъэ щаубыты.

Федеральнэ хэ-

Хэхъоныгъэхэр ашлынхэм фэшI

Урысые Федерацием икыушхъэ шьолырхэм я Форум тыгуасэ Адыгеим щыкыуагъ. Къушхъэ чыплэхэм зыпкъ итэу хэхъоныгъэхэр ашлынхэм кэээрэуагъыгъэхэр тегушылагъэх.

Юфтхъабзэр амыублээ адыгэхэм ялэпкъ культурэ, яшэн-хабзэхэр кызылотыкырэ экскурсием хыаклэхэр рагъэблэгъагъэх.

Форумыр Лэпкъ музей щыкыуагъ. Ащ хэлэжыагъэх УФ-м икыушхъэ шьолырхэм я Альянс ипашэу Рамазан Абдулатиповыр, АР-м и Къэралыгъо упчлэжыагъоу Тхыаклушынэ Аслъан, УФ-м и Общественнэ палатэ инахыжхэм я Совет итхьаматэу Мэщбэшлэ Исхъакъ, УФ-м и Общественнэ палатэ хэтэу, агропромышленнэ комп-

лексим ыкIи къоджэ псэуплэхэм хэхъоныгъэхэр ягъэшлыгъэнымкIэ Комиссием ипашэу Айгун Магомедовыр.

Рамазан Абдулатиповым Юфтхъабзэм пэублэ гушылэ къыщишылэу къушхъэ чыплэхэм зыпкъ итэу хэхъоныгъэ ашлынхэм мэхъанэ ин зэрилэр къыхигъэщыгъ. Урысые Федерацием ызыныкыо къушхъэ чыплэхэм ауыты, ахэр шьолыр 37-мэ арытых.

— Къушхъэ зеклоным хэхъоныгъэ зэришлыштым даклоу, мы чыплэхэм ащыпсэуштыгъэ, ащы-

псэуэхэрэ цыфхэм яшэн-хабзэхэр зыщыдгъэгъупшэ хуштэп, ахэр хыаклэу къакохэрэми ашлэн фæе. Къушхъэхэм ащыпсэурэ цыфхэм сыдыгъокIи лыхъужыныгъэ зэрахъэщтыгъ, ахэр бэгъэшлагъэх, сыда пломэ ащ жыы къабзэ къащэщтыгъ. Мы чыплэхэм хэхъоныгъэ ашлынхэм пæе гумэкIыгъоу къэуцухэрэм непэ татегушылэшт, хэкIыплэхэм тæусэшт. 1991-рэ илэссым Дагъыстан къушхъэхэм афэгъэхыгъэ программэ зэхэдгъэуцогъагъ ыкIи ар щылэныгъэм щыпхырыттыштыгъ. Илэс заулэкIэ федеральнэ статус ащ илэ хуыгагъ, — **кыыуагъ Р. Абдулатиповым.**

Сыд фэдэ цыф лэпкъи исуверенитет къызэтэнэн фæе. УФ-м и Президент патриотизм мэхъанэ ин зэрэритырэ хыаклэм кыыуагъ. Непэ тикъэралыгъо чыплэ къын зэритырэ,

Урысыем ицыфхэр къэуцухэмгъэнхэм пæе хэушхъафыкыгъэ дзэ операциер зэрэзэхашагъэр, тызэгъусэу пым типэшлуклон зэрэфаер къыхигъэщыгъ.

АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэу Владимир Нарожнэм Адыгеим и Лышхъэ ыцлэкIэ кэээрэуагъоигъэхэм шлуфэс арыхыгъ. Тиреспубликэ зэгурылоныгъэ илэу лэпкъ зэфэшхъафыбэ зэрэщыпсэурэр ащ кыыуагъ.

— ТичIюпс идэхагъэ, икъэбзагъэ ишлуагъэкIэ цыфыбэ таджэ къэкIо. Къэралыгъо программэхэм, лэпкъ проектхэм яшлуагъэкIэ къушхъэ чыплэхэм зыпкъ итэу хэхъоныгъэ ашлы. АР-м и Лышхъэ ащ лэшэу ыналэ тет. Мы аужырэ илэсхэм тишолыр зеклоу къакохэрэм ялчъагъэ зэхалшэу хэхъагъ. Мы лэныкыом джыри хэхъоныгъэхэр ышлынхэмкIэ гухэлъы-

шлухэр щылэх. УФ-м икыушхъэ шьолырхэм я Альянс ипашэу Рамазан Абдулатиповыр Адыгеим кызырэблэгъагъэмкIэ тыфэраз, — **кыыуагъ В. Нарожнэм.**

Къушхъэхэм апэгъунэгъу чыплэхэр зэтырагъэпсыхъанхэм пæе шьолыр ыкIи федеральнэ программэу агъэфедэхэрэм нэужым тегушылагъэх. Къушхъэ чыплэхэм зыпкъ итэу хэхъоныгъэ ашлынхэм фэшI къэралыгъо лэпылэгъу зыфэхъуштыгъ ыкIи а Юфшлэныр хэбзэгъэуцугъэм диштэу гъэцэкIэгъэным фытегъэпсыхъэгъэ лэна хурае мы мэфэ дэдэм зэхашагъ. ХэбзэгъэуцунымкIэ ыкIи зэгъэпшэн правоведениемкIэ Институтэу УФ-м и Правительствэ дэжэ щызэхашагъэм инаучнэ Юфшлэ шхъалэу Елена Галиновская ар зэришагъ.

ДЕЛЭКЪО Анет.
Сурэтыр: А. Лаутеншлегер.

Дунаим щызэлъашIагъ

Рамазан Абдулатиповым итхылыу «100 вершин Расула Гамзатова» зыфилорэм илэтегъэуцо АР-м и Лэпкъ музей щыкыуагъ.

Дунаим щызэлъашлэ хуыгъэ дагъыстан усакоу кызыхъу-гъэр илэси 100 мыгъэ зэрэхуштым ехуылэу ар къыдэкIыгъ. Ежъ ышхъэкIэ ышлэщтыгъэ поэт, тхэкIо цIэрылом зыщыщ лэпкъыр зэригъэлъапIэщтыгъэм, лэшлэгъухэм къахыгъэ лэпкъ шлэныгъэр зэригъэфедэщтыгъэм Рамазан Абдулатиповыр къатегушылагъ. Политик инымрэ поэт цIэрыломрэ зэлу-кIэхэу, Дагъыстан итарихъ нэ-клубгъохэм атегушылэхэу бэрэ къыхэкIыгъ. Рамазан Абдулатиповыр республикэм ипашэу зыщэт лэжъаным Гамзатовыр зыкIэхъопсыштыгъэ поэзием и Театрэу «Пушкиным щыубла-гъэу Гамзатовым нэс» зыцIэр

къызэрэзэлъахышхуыгъэм рэгъу-шхо. Политикэу, философэу ыкIи усакоу Рамазан Абдулатиповым осэшхо зыфишлыр Р. Гамзатовым ищылэныгъэ ныбжыкIэхэмкIэ щысэтэхыплэу зэрэщытыр хигъэунэфыкыгъ.

Урысыем ЮфшлэнымкIэ и Лыхъужыу Мэщбэшлэ Исхъакъ Расул Гамзатовым литературнэ институтэу Москва дэтым зэрэщыдэджагъэр лэтегъэуцом къычилоагъ. Авар лэпкъэу ар къызхэкIыгъэр зэригъэлъапIэщтыгъэр къыкIигъэтхыгъ. Гамзатовым гушылэ гъэшлэгъонхэр, къэлэкIэ ямышыкIэхэр итворчествэ зэрэщыгъэфедэщтыгъэхэр хигъэунэфыкыгъэ Дагъыстан цыкIум щыригъажы, зэрэдунаеу

заригъэшлэн зэрилэкIыгъэр, усакоу кIэ ар лэзэплэ анахъ инэу зэрэщытыр кыыуагъ. Зэхыхъэм хэлэжыагъэхэм Расул Гамзатовым итворчествэ фэгъэхыгъэ гушылэ зэфэшхъафхэр къыралотыкыгъэх, ифэшъуашэу къэралыгъор зэрэрыгушорэр къауагъ.

ТЭУ Замир.
Сурэтхэр авторым иех.

«Сигугъэмэ салъэкIо»

Адыгеим и Лэпкъ музей тыгуасэ зэхэхъэ гъэшлэгъон щыкыуагъ.

СурэтышI лэпласэу Дугъ Айтэч иунэе сурэт къэгъэлъэгъонэу «Сигугъэмэ салъэкIо» зыфилорэр мыщ къыщызэлъахыгъ. Адыгеим ихышхэ байрэ илэпкъ хабзэхэмрэ пхырышхыгъэу сурэтышлым илофшлэнхэр ыгъэлъагъэх.

Юфтхъабзэр къызэлъахыгъ АР-м и Лэпкъ музей ипашэ игуадзэу Шэуджэн Налмэс. «Адыгэхэр хэгъэгубэмэ ащэпсэух. Ащ къыхэкIэу лэпкъ зэфэшхъафхэм ахэсых. Ахэм зэу ащыщ сурэтышлэу Дугъ Айтэч. Лэпкъ шлэжыу къыздырихъахырэ уасэу фишлырэр къыткIэхъухэрэ лэужхэм ахилъхъаным фэбанэ. Айтэч иунэе сурэтхэр зымы хэкIуакIэхэрэп. Зэмышыогъухэу, ежъ къарыплэжыныу, узлэпашэу гъэлъагъэх. Хышхэм инэклубгъохэм къахыхыхэрэр арымэ, шлуцIэр, фыжыыр егъэфедэх, зэман бзаджэм къыхэгъушылыкIых. Тятэжымэ ялыгъэ, убыххэм ягумэкIхэр, ягукIаехэр анэгухэмкIэ къэгъэлъагъо», — **елэ Н. Шэуджэным.**

Дугъ Айтэч сурэтышлэ лэпласэ, зекло шхъафит, ыгу зэлухыгъ, идунае мамыр. Цыф ыкIи лэпкъ зэхэдз имылэу, изэфэдэхэу, пстэуми шхъэкIафэ афэшлы. Айтэч лэжъанымкIэм исурэтышл, илэпкъ илэпкъыгъэ ыгулэ къыздырехъахы, ащ неущ къырыкIоштым егъэгумэкIы.

Адыгэ сурэтышлэу Дугъ Айтэч Тыркуем ит къалэу Самсун 1973-рэ илэсым къыщыхуыгъ, 1989-рэ илэсым Самсун университетым ихудожественнэ факультет чIэхъагъ. 1991-рэ илэсым Мыекыуапэ къыгъэ-

зэжыгъ. А илэсым еджэныр Тхъабысымэ Умарэ ыцIэ зыхырэ искусствэхэмкIэ колледжым щылыгъэкIотагъ. Ансамблэхэу «Налмэсым», «Ислъамыем» къащышхуагъ. Къалэхэу Москва, Шъачэ Юф ащишлэгъ. Дугъ Айтэч аужырэ илэсхэм нахъ зэлъашлэгъэ сурэтышл. Ятэ, янэ, ышыпхуэ, ышнахыжъ яунагъохэр игъусэхэу Мыекыуапэ щэпсэух. Ащ иадыгэ чыгуужэ шлулэгъоу фырилэр гъунэнчъ. Адыгэ шэныр, хабзэр, лыгъэр, намысыр, шъуашэр, шапхэр кызылотыкырэ сурэтхэр цыфхэм аригъэлъэгъу шлоигъу.

Бжыхъэм лэпласэм мастер-класс зэхышхэшт. Сурэтышлым икыгъэлъэгъон шъушхылым шлулэкIышт АР-м и Лэпкъ музей.

ЛЭПШЫКЪО Фатим.

Форумэу «Урысыер — Африкэр»

Адгэ кэралыгъо университетым иллыкӀо купэу ректорэу Мамый Даутэ зипашэр «Урысыер — Африкэр» зыфилорэ ятӀонэрэ экономикэ ыкӀи гуманитар форумым хэлэжъагъ, ар бэдзэогъум и 27 — 28-м Санкт-Петербург щырекӀокӀыгъ. УФ-м и Президентэу Владимир Путиныр ыкӀи Африкэм икэралыгъохэм япашэхэр форумым кьэблэгъэгъагъэх.

Саммитым илофшлэн кыдыхалытагызу АҚУ-м иректор тематическэ сессиехэм ахэлэжыагы ыкп африкэ хэньэгүхэм япшырэ гэзэсныгыз системэ иллыкломэ зэлыкэгүхэр адырилаг. Адыгэ кызралыгыо университетым истендуу апшырэ еджаплэм ишэныгыгэ-гэзэны-

гээ ыкли иинновационнэ проектхэм якъэбар кыыз-щыралотыкырэр къэгэз-лъэгьоплэ гупчэу «Экспо-форум» зыфилорэм ща-гъуцуцгъаг. Программэу «Приоритет 2030» зы-филорэмклэ агъэцаклэрэ проектхэр, Кавказ хысал гупчэр, нывжьыкшэ шлэны-гъэ лабораториеу агъэ-

кIэжьырэ энергиэм дэла-
жьэрэр ыкIи нэмыкI лъэ-
ныкъуабэхэр ащ кыща-
гъэлыгъуагъэх.

Африкэм ит кӕзалы-
гъохэр зыщыклэхэр кад-
рэхэм ягӕхъазырынклӕ
апшӕрӕ еджалӕхэм адӕ-
лжӕггӕныр ары нахъ
мӕхъанӕ зэраторӕ loфы-
гъоу форумым кыщалӕ-
тыгӕр. Урысыем иапшӕ-
рӕ еджалӕхэм студент
мин 34-рӕ джырӕ уахътӕм
аседжӕ. Гӕз кӕс бюджет
чыпӕлӕхэр нахъыбӕ ашых.
2020-рӕ илӕсым УФ-м и
Правительствӕ Африкэм
кыкырӕ студентмӕ квотӕ
1700-рӕ аритыг, 2023-
рӕ илӕсым ар 4700-рӕ
хъугӕ.

«Урысыер — Африкэр: университетхэр эдэлэ-
жээнхэмкэ гугаплэу шы-
лэр» зыфилоэ сессиэм
хэлэжэагэхэм ащыцыг
АКЪ-У-м иректорэу Мамый
Даутэ. Зэхэгушылэжэ лоф-
тхэабзэм хэлэжэагэх
Урысые Федерацием гшэ-
ныгэмрэ апшээр мэсэ-
ныгэмэрэкэ иминистрэу
Валерий Фальковыр, Уры-

сыем ыкӀи Африкэм
яапшээрэ еджапӀэхэм
яректорхэр ыкӀи ялы-
кӀохэр. Сессиер зерищагь
Московский кьзалыгьо
университетэу М. В. Ло-
моновым ыцӀэ зыхьы-
рэм иректорэу, Урысыем
иректорхэм я Союз ипре-
зидентэу, РАН-м иака-
демику Виктор Садов-
ничэм.

«Урысыер — Африкэр» зыфилорэ ятлонэрэ саммитыр мэхъанэшхо зилэ лофтхъабзэ хъугъэ. Африкэм икьэралыгъохэм ялэцэ 17 ыкли ахэм ягъусгъэ ллык'ло 49-рэ форумым ихъэклагъэх. Я 21-рэ ллэшлэгъум кыгъэнэфэрэ пшъэрыллык'лэхэм язэшохым саммитыр фытегъэспыхъагъэ хъугъэ, политикэм, зынэгъончъэным, экономикэм, шлэныгъэ-техническэ ыкли культурнэ-гуманитар лъэныкьохэмк'лэ зэрэздэлэжьэщтхэм фэгъэхьыгъэ унашъохэр аштагъэх.

**Адыгэ къэралыгъо
университетым
ипресс-къулыкъу**

Мэфэки къэгъэлъэгъон

Мамырныгъэм
пеІэн дышъэ
щыІэп

Зи Хэкужь кьэзгъэзэжыгъэхэм
я Мафэ игъэкӀотыгъэу
республикэм шыхагъэунэфыкӀыгъ.
Адыгэ лъэккым иблэкӀыгъэ
зызыфэбгъазэкӀэ, гъогу кьурпэн
хыльэ дэдэ кьызэрэзэпичыгъэр,
ау иакъыл-лушыгъэ, игукӀокӀэкӀ
лъэш ар кьызэриухъумагъэр нафэ
кыпфэхъу.

Сыд фэдэрэ зауи, сыд фэдэрэ хьазаби, егъэжьаплэ зилэм, ухьжьыплі ил. Ау Кавказ заор анэхь хьугъэ-шлэгъэ тхьамыклагъоу адыгэхэр зьужьыгъэгъэ, зэбгырызидзыхи, дунаим щизытэкъухьагъ. Ащ уахътэ теши, я XX-рэ ллэшлэгъум иапэрэ ныкълэм, 1941 — 1945-рэ илъэсхэм, Хэгъэгу ззошхоу тикъэралыгъо кьырашыллэгъагъэми, лъэпкь цыкълэу, ау гушхоу, лыбланэу адыгэхэр хэлэжьагъэх, яцытхъу арагъэлъагъ. Тинасынклэ Хэгъэгу ззошхом советскэ народым Теклоньгъэр кьышыдаыхгъ, мамырынъгъэр тагъэгъотыжьыгъ. Цыф лъэпкь пшлэ пчъагъэу Урысыем щызэдэпсэхуэрэм тлэ зэкълэдзагъ, Хэгъэгум паемэ, хэти зэблэжьырэп. Тиблэкьигъэ чыжыи, тинегии, тикъэкълшт мэфакли акъыл хэлъэу зэтэгъашлэ ыкли зэтэгъафэ. Уитарихъ пшлэн фае икьоу, ащ уапэклэ уегъаплэ кьыуацлэ кьыуахъуагъэу.

Зи Хәужү кыргызгәзэ-жыгъгэхэм я Мафә еху-лэу АР-м и Лъэпк тхылъ-еджапӀэ краеведческэ ыкӀи лъэпкӀ литературэм-кӀэ иотдел тхылъ къэгъэ-лъэгъонэу «Чыгу гүпсэм нахь лъапӀэ щыӀэп» зы-филорэр кымызызӀахыг.

Мурадзэ ащ илэр тхылъ-еджэхэр адыгэм итарихъ, анахъэу Кавказ заом илэхъан, ар къежъэнэу зэрэхъыгагъэм фэгъэнэ-лосэгъэнэр ары. АщкIэ Iэубытыплэ шхьалэх тхылъ зэфэшъхьафхэр: «Гибель Черкесии», «Кавказ. Трагедия изгнания», Р. Мэхъошым иеу «Зов Родины», М. Бэджанэм итхылъэу «Турция далекая и близкая». Чэмышьо Гъазый итхылъху «ПсыикIыжьем илээгъохэщхэр» ыкIи «Возвращение», М. Калмыковам истатъеу «Проблемы репатриации зарубежных черкесов в Республике Адыгея», гъэзет ыкIи журнал тхыгъэ хуэтыгъабэу кьэзгъэзэжыгъэхэм ячIыгужъ ящыла-кIэ зэрэщылъыкIуатэрэр кьэзылуатэхэрэр, Адыгеим кьэзгъэзэжыгъэхэр кьоджакIэу Мэфэхьаблэ щэгэлсыгъэу зэрэщыпсэу-хэрэр, джащ фэдэу кьэ-кIожыгъабэхэм кьуаджэу Пэнэхэс псэуплэ зэрэфэхъугъэр. Дунаим итхьагом анахь лъапIэр уихэкужъ тынчэу ушыпсэу-ныр, ушылэжьэныр арэу зэрэщытыр ыкIи мамыр-ныгъэр пстэуми зэранахь лъапIэр, дышъэм зэрэ-пелIэр, мэфкIи кьэгъэлъ-гъонырм шыкIэгъэтхыгъ.

ДЗЭУКЪОЖЬ Нүриет.

ЯшIэныгъэхэм ахагъэхъуагъ

Адыгэ къэралыгъо университетым и Мыекъопэ къэралыгъо гуманитар тех-
ническэ колледж иллыкхэр федеральнэ проектэу «Профессионалитет»
зыфилорэм епхыгэ семинар зэхэсыгъом хэлэжьагъэх.

Клээлцкыкы гүпчээ «Смена» зыфилорэм ар шыкыуагь. Урысыем ишюльыр зэфэшхьафхэм кыарыкыгээ специалисти 100 фэдиэ лофтхьабзэм хэлэжыагэх. Ахэр федеральнэ проектэу «Профессионалитет» зыфилорэм хэщагэх. Мэфэ заулэм кыкылоцл лъэныкьо зэфэшхьафхэмклэ ахэм яшлэныггэхэм ахаггэхьуагь. Анахьэу агу кынэжыггэр УФ-м просвещениемклэ иминистрэу Сергей Кравцовыр гуцылэгьу кьазэрэфэхьуьгэр ары.

Гурыз сэнэхтэй гэсэ-
ныггэм хэхьоныгээ егээ-
шыгэным мэхьэнэ ин
зэрилэр зэлүклэгүм ми-
нистрэм кышчылагь, ашклэ
лээныкыаклэу шылэхэм
атегушылагэх. Куратор-
хэм ялофшэн зэрээзха-

щэрэр «Профессионалитетым» епхыгъэу лoф зэрашэрэр кьалoтaгъ, колледжхэм ыкiи техникумхэм лoф ащызышлэрэ психологхэр къэгущылагъэх.

— Нэгээр мафэм ехуу-
лэу я 9-рэ классыр къэ-
зыухырэ клэлэеджаклөхэм
япроцент 60-м гурыт сэ-
нэхьат ззрагъэгьотынэу
еджаплэм маклөх. Нэбгырэ
пэлчэ еклөлэклэ гэнэ-
фагъэ ищыкакъэ, — **КЫЫ-
ЛАГЪ Сергей Кравцовым.**

Семинар-зэхэсгыгьом
кыдыхэлъытагыэу кол
леджхэм ялыклогхэр пат-
риотическэ гэсэныгьэм
епхыгэ лекциехэм ахэ-
лэжыагэх, джац фэдэу
ныбжыклэхэм, зипсауны-
гьэклэ ауж кынэхэрэм
лоф зэрэдэпшэн фаем
япхыгьэу егыэджэнхэр
зэхашагэх.

АКЪУ.

Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкIэ и Гупчэ комиссие иунашъу

Мыекъопэ районым ичыплэ хэдзэкIо комиссие решающэ голосым ифитыныгъэ зилэу хэтым ипшэрылхэр Курибеда Ольгэ Николай ыпхъум техыжыгъэнхэм ехылааг

Мыекъопэ районым ичыплэ хэдзэкIо комиссие решающэ голосым ифитыныгъэ зилэу хэтым ипшэрылхэр техыжыгъэнхэм Курибеда Ольгэ Николай ыпхъур кызырэкIэлъэлугъэ тхылъыр Iаубытыплэ кызыфишызэ, Адыгэ Республикэм и Законэу 2002-рэ ильэсым шышхыалум и 12-м аштагъэу N 88-р зытетэу «Адыгэ Республикэм икьалэ, ирайон ичыплэ хэдзэкIо комиссие ехылааг» зыфилорэм ия 16-рэ статья ия 7-рэ Iах ия 1-рэ пункт диштэу Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкIэ и Гупчэ комиссие **унашъо ышIыгъ**:

1. Мыекъопэ районым ичыплэ хэдзэкIо комиссие решающэ голосым ифитыныгъэ зилэу хэтым ипшэрылхэр Курибеда Ольгэ Николай ыпхъум техыжыгъэнхэм.

2. Мыекъопэ районым ичыплэ хэдзэкIо комиссие решающэ голосым ифитыныгъэ зилэу хэтыгъэм ычыплэ хагъэхашт кандидатурэмкIэ предложениехэр зэраштэрэмкIэ макъэ кыгъэлугъэнэу.

3. Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкIэ и Гупчэ ко-

миссие кытыгъэ кыбарыр кызыхауырэм щегъэжыагъэу мэфи 5-м кыкIоцI решающэ голосым ифитыныгъэ зилэу Мыекъопэ районым ичыплэ хэдзэкIо комиссие хагъэхашт кандидатурэмкIэ предложениехэр аштэнхэм гъэнэфэгъэнэу.

4. Мыекъопэ районым ичыплэ хэдзэкIо комиссие мы унашъор Iэклэгъэхъэгъэнэу.

5. Мы унашъомрэ Мыекъопэ районым ичыплэ хэдзэкIо комиссие хагъэхашт кандидатурэмкIэ предложениехэр зэраштэхэрэм фэгъэхыгъэ кыбарымерэ республикэ гъэзетхэу «Советскэ Адыгеимрэ» «Адыгэ макъэмерэ» кыащыхауыгъэнхэм.

Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкIэ и Гупчэ комиссие и Тхьаматэ игуадзэу Е. Н. МАЙОР
Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкIэ и Гупчэ комиссие исекретарэу Ф. З. ХЪАЦIАЦI

кь. Мыекъуапэ,
бэдзэогъум и 28-рэ, 2023-рэ ильэс
N 22/80-8

Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкIэ и Гупчэ комиссие иунашъу

Мыекъопэ районым ичыплэ хэдзэкIо комиссие решающэ голосым ифитыныгъэ зилэу хэтым ипшэрылхэр КIэрэщэ Хьазэртал Хьанджэрые ыкIом техыжыгъэнхэм ехылааг

Мыекъопэ районым ичыплэ хэдзэкIо комиссие решающэ голосым ифитыныгъэ зилэу хэтым ипшэрылхэр техыжыгъэнхэм КIэрэщэ Хьазэртал Хьанджэрые ыкIор кызырэкIэлъэлугъэ тхылъыр Iаубытыплэ кызыфишызэ, Адыгэ Республикэм и Законэу 2002-рэ ильэсым шышхыалум и 12-м аштагъэу N 88-р зытетэу «Адыгэ Республикэм икьалэ, ирайон ичыплэ хэдзэкIо комиссие ехылааг» зыфилорэм ия 16-рэ статья ия 7-рэ Iах ия 1-рэ пункт диштэу Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкIэ и Гупчэ комиссие **унашъо ышIыгъ**:

1. Мыекъопэ районым ичыплэ хэдзэкIо комиссие решающэ голосым ифитыныгъэ зилэу хэтым ипшэрылхэр КIэрэщэ Хьазэртал Хьанджэрые ыкIом техыжыгъэнхэм.

2. Мыекъопэ районым ичыплэ хэдзэкIо комиссие решающэ голосым ифитыныгъэ зилэу хэтыгъэм ычыплэ хагъэхашт кандидатурэмкIэ предложениехэр зэраштэрэмкIэ макъэ кыгъэлугъэнэу.

3. Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкIэ и Гупчэ ко-

миссие кытыгъэ кыбарыр кызыхауырэм щегъэжыагъэу мэфи 5-м кыкIоцI решающэ голосым ифитыныгъэ зилэу Мыекъопэ районым ичыплэ хэдзэкIо комиссие хагъэхашт кандидатурэмкIэ предложениехэр аштэнхэм гъэнэфэгъэнэу.

4. Мыекъопэ районым ичыплэ хэдзэкIо комиссие мы унашъор Iэклэгъэхъэгъэнэу.

5. Мы унашъомрэ Мыекъопэ районым ичыплэ хэдзэкIо комиссие хагъэхашт кандидатурэмкIэ предложениехэр зэраштэхэрэм фэгъэхыгъэ кыбарымерэ республикэ гъэзетхэу «Советскэ Адыгеимрэ» «Адыгэ макъэмерэ» кыащыхауыгъэнхэм.

Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкIэ и Гупчэ комиссие и Тхьаматэ игуадзэу Е. Н. МАЙОР
Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкIэ и Гупчэ комиссие исекретарэу Ф. З. ХЪАЦIАЦI

кь. Мыекъуапэ,
бэдзэогъум и 28-рэ, 2023-рэ ильэс
N 22/81-8

Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкIэ и Гупчэ комиссие къеты

Мыекъопэ районым ичыплэ хэдзэкIо комиссие решающэ голосым ифитыныгъэ зилэу хэтым иполномочиехэр иплалэм кыпэу зэригъэтылжыгъэм епхыгъэу Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкIэ и Гупчэ комиссие макъэ кыгъэлугъэ Мыекъопэ районым ичыплэ хэдзэкIо комиссие решающэ голосым ифитыныгъэ зилэу хэтыгъэм ычыплэ хагъэхашт кандидатурэмкIэ предложениехэр аштэу зэрэрагъажьэрэмкIэ.

Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкIэ и Гупчэ комиссие кытыгъэ кыбарыр кызыхауырэм щегъэжыагъэу мэфи 5-м кыкIоцI Мыекъопэ районым ичыплэ хэдзэкIо комиссие хагъэхашт кандидатурэмкIэ предложениехэр аштэу зэрэрагъажьэрэмкIэ.

Предложениехэр зыщаштэрэ чыплэр: кь. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 199, я 502-рэ каб., сыхъатыр 9.00-м кыщегъэжыагъэу 13.00-м нэс ыкIи сыхъатыр 14.00-м кышыублагъэу 16.00-м нэс.

Зэрыгъозэштхэ телефонхэр: (8772) 52-30-35, 52-18-07.

Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкIэ и Гупчэ комиссие къеты

Мыекъопэ районым ичыплэ хэдзэкIо комиссие решающэ голосым ифитыныгъэ зилэу хэтым иполномочиехэр иплалэм кыпэу зэригъэтылжыгъэм епхыгъэу Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкIэ и Гупчэ комиссие макъэ кыгъэлугъэ Мыекъопэ районым ичыплэ хэдзэкIо комиссие решающэ голосым ифитыныгъэ зилэу хэтыгъэм ычыплэ хагъэхашт кандидатурэмкIэ предложениехэр аштэу зэрэрагъажьэрэмкIэ.

Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкIэ и Гупчэ комиссие кытыгъэ кыбарыр кызыхауырэм щегъэжыагъэу мэфи 5-м кыкIоцI Мыекъопэ районым ичыплэ хэдзэкIо комиссие хагъэхашт кандидатурэмкIэ предложениехэр аштэу зэрэрагъажьэрэмкIэ.

Предложениехэр зыщаштэрэ чыплэр: кь. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 199, я 502-рэ каб., сыхъатыр 9.00-м кыщегъэжыагъэу 13.00-м нэс ыкIи сыхъатыр 14.00-м кышыублагъэу 16.00-м нэс.

Зэрыгъозэштхэ телефонхэр: (8772) 52-30-35, 52-18-07.

Загъэпсэфы, япсауныгъэ агъэшытэ

КIэлэцIыкIухэм ягъэмэфэ зыгъэпсэфыгъо уахтэ сыдигъокIи республикэм мэхьанэ ин цыраты. Гурыт еджаплэхэм ащылэ лагерьхэм анэмыкIэу Мыекъопэ районым итхэм ыкIи хы ШIуцIэ Iушъом Iут зыгъэпсэфыплэ чыплэхэм кIэлэцIыкIухэр ащэх.

АР-м IофшIэнымкIэ ыкIи социальнэ хэхъоныгъэмкIэ и Министерствэ кызырэкIэлъэлугъэмкIэ, гъэмэфэ зыгъэпсэфыгъо уахтэр мы ильэсым жъоныгъуакIэм и 29-м аублагъ. ЗэкIэмкIи 2023-рэ ильэсым кIэлэцIыкIухэм зыщагъэпсэфын ыкIи япсауныгъэ зыщасыхьан альэкIышт чыплэ 94-рэ кызылаухыгъаг, ахэм ащыщэу 2-р кьалэм дэмыт зыгъэпсэфыплэ чыплэх, 92-р гурыт еджаплэхэм кыащызэлаухырэ лагерьхэр арых.

ЗэкIэмкIи гъэмэфэ зыгъэпсэфыгъо лъэхъаным кIэлэцIыкIу 7545-мэ загъэпсэфышт ыкIи япсауныгъэ агъэпытэшт. АР-м министрэхэм я Кабинет иунашъокIэ мы ильэсым кыщегъэжыагъэу хэушхьафыкIыгъэ дзэ операцием хэлажэхэрэм зыныбжы имыкыгъэ шы-шыпхъоу ялэхэм республикэ бюджетым кыыхэхыгъэ ахъэцмкIэ загъэпсэфы.

Сменищэу гошыгъэу зыгъэпсэфыгъо лъэхъаныр республикэм щэкIо. КIэлэцIыкIу 6910-м щыщэу 4904-м мафэрэ Iоф зышIэрэ лагерьхэм защагъэпсэфыг, нэбгырэ 2006-рэ кIэлэцIыкIу лагерьхэм ащылааг, ахэм ащыщэу нэбгырэ 530-р Херсон хэкум щыщых, 189-р лъэныкыо зэфэшхьафхэмкIэ сенаушыгъэ ин зыхэлэ кIэлэцIыкIух, 424-р хэушхьафыкIыгъэ дзэ операцием хэлажэхэрэм яунагъохэм 3186-р щылынгъэм чыплэ кыин ригъэуцогъэ унагъохэм кыарыкIыгъэх. Непэрэ

А. Iэшын

мафэм ехъулэу ящэнэрэ сменэм нэбгырэ 673-мэ зыщагъэпсэфы.

КIэлэцIыкIухэм языгъэпсэфыгъо лъэхъан гъэшIэгъонэу, шIуагъэ кытэу зэрэкIоштым зэхэщакIохэр Iуж итых. Пандемием ыпкIэ щылэгъэ шапхъэхэм

атехьажыгъэх. КIэлэцIыкIухэр зэрагъэчэфыхэрэм дакIоу лъэныкыо зэфэшхьафхэмкIэ шIэныгъэ языгъэгъотышт Iофтхьабзэхэр, спорт зэнэкьокъухэр, джэгулкIэхэр афызэхашэх.

ДЕЛЭКЪО Анет.

ШШэхэу кыызэлуахышт

Къэралыгъо программэхэм яшлуагэкIэ Шэуджэн районым кIэлэцIыкIу IыгыпIищ кIэу шашы. Ахэм ащыщэу Тихоновым дагъэуцагъэр мэкьюгъум и 1-м мэфэклI шыкIэм тетэу кыызэлуахыгъ. Хьатыгужыкьюе ыкIи Зарево къоджэ псэупIэм ащашыхэрэр мы илэсым кыызэлуахынхэу агъэнафэ. КIэлэцIыкIу IыгыпIищыри джырэ шапхъэхэм атегъэпсыхьагъэх.

«Къуаджэхэм Адэлъ шыIакIэр Iэрыфэгъоу щытыным, цIыфхэм ящыкIэгъэ фэIо-фашIэхэр, анахъэу етIани кIэлэцIыкIу-хэм, ягъэгъотыгъэнхэм япхыгъэ IофшIэныр лъыгъэкIотэгъэным мэхъанэшхо иI».

унIэ шIэхэу кыыщызэIутхыщт. Ащ кыыхэкIыкIэ IофшIэпIэ чIыпIэ 40 кIэу тилэщт ыкIи Iоф зымышIэхэрэм япчъагъэ зэханшIэу нахъ макIэ хъушт, кIэлэцIыкIу IыгыпIэм кIонхэм пае чэзыу тилэжыщтэп, — еIо тигушыIэгъу.

Къэралыгъо программэу «Къуаджэхэм ээдиштэу хэхъоныгъэ ягъэшIыгъэныр» зыфилорэм кыдыхэлъытагъэу псэуалъэр ашIы. ЕджапIэм джыри мыклорэ кIэлэцIыкIуи 120-м ар афытегъэпсыхьагъ. Сомэ миллиони 173-м ехъу пэлухъанэу агъэнафэ.

Зарево къоджэ псэупIэм къутыри 10 хэхъэ. Илэс 20-кIэ узэкIэлэбэжымэ мы чIыпIэм кIэлэцIыкIу IыгыпIэу тетыгъэр стыгъагъэ, агъэкъэбзэжы, нэкIэу щытыгъ. 2022-рэ илэсым мээе мазэм къэралыгъо программэм ишлуагэкIэ кIэлэцIыкIу IыгыпIэм ишын аублагъ. IофшIэнхэр пшъэрылэу иIэмкIэ гъунэкъэ гъэнэфагъэ зилэ обществэу «СМУ—38-м» егъэцакIэх.

Къатитлоу зэтет кIэлэцIыкIу IыгыпIэм итеплэе дахэ. ПсэолъэшIэхэм унэр ашIы-

леумэу тырадзэщтыри къафашъжыгъэу IофшIэнхэм афежъэнхэу щытыгъ.

— *КIэлэцIыкIу хэр зычIэсыщт-хэр пшIыным пшIэдэкIыжэ ин пылъ. Гупсэфэу, Iэрыфэгъоу щытын фае. Тэрэзэу къэфэбэ-ным, электричествэр зэныу имыIэу къекIолIэным лъэшэу тынаIэ тет. ЫнэрапшIэу сьд фэдэ лъэныкьюкIи щынэгъон-чъэным ишанхъэхэр зэрифэ-шгуашэу тэгъэцакIэх. Джэхашъохэм тырадзэщт линоле-умри экологическэ шъыпкъэхэм адештэ, ычIэгъкIэ машIом зыкышIимышIтэнэу гъэпсыгъэ. IофшIэнхэр чъэныгъум къэ-тыухынхэу щыт, ау ынэ титэу тэкIо, сыда пIомэ дгъэ-цэкIэжынын горэ кыыхэкIымэ, игъо тифэн фае, — еIо пшъэ-рылэу иIэмкIэ гъунэкъэ гъэнэ-фагъэ зилэ обществэу «СМУ-38-м» ипрорабэу Шъхъэлэхъо Алы.*

Сабыйхэр цагум кызырашхэкIэ зыщиджэгущтэ гъэлагъэхэр агъэхъазыры-гъэх, цагум мыжъуакIэ датэкъуагъ, дагъэчIыкIыжыныу щытыгъ. Мафэм нэбгырэ 40 фэдимэ Iоф ашIэу кыыхэкIы.

— *ПсэолъэшIыным бэшIагъэ сызхэтыр, къасIомэ сшIоигъу джы тшIырэ кIэлэцIыкIу Iы-гыпIэхэр ынэрэхэм бэкIэ зэра-текIыхэрэр. Зэтегъэпсыхьа-гъэх, иных, ахэтын фаер зэкIэ проектхэм кыдалыгътэ. Iоф-шIэныр уухэу кIэлэцIыкIу хэр о пшIыгъэ псэуалъэм ашIогупсэ-фэу, агу рихъэу, гущIоу къекIуа-лIэхэ зыхъукIэ, тшIофшIэн мэ-хъанэу иIэр зэхэтэшIэ, — еIо прорабым.*

Зарево къоджэ псэупIэм хэхъоны-гъэхэр ышIынхэмкIэ республикэм ихэб-зэ къулыкъухэм лъэшэу яшлуагъэ кыызэ-рарагъэкIырэмкIэ зерафэразэхэр Хьа-мырзэкъо Мурат кыылуагъ. Лъэпкъ проектхэм, къэралыгъо программэхэм яшлуагэкIэ хэхъоныгъэхэр ашIых. Ащ ишлуагъэкIэ ныбжыкIэу дэкIыжыхэрэр нахъ макIэ хъунэу, ахэм къагъээжы-нымкIэ ишлуагъэ къэкIонэу ыкIи къоджэ псэупIэм демографиэмкIэ изытет нахъ дэгъу хъунэу зэрэгугъэхэрэр пащэм кыылуагъ.

ДЕЛЭКЪО Анет.

Сурэтхэр: Iэшъынэ Аспъан.

— *Лъэпкъ проектхэмрэ къэра-лыгъо программэхэмрэ ахэхъэ-гъэ псэуалъэхэр зэкIэ ипIалгъэм ишIыгъэнхэм ыкIи ахэм азытет шапхъэхэм адишIтэным, кIэлэ-цIыкIу хэр дэгъоу пIугъэнхэм, щынэгъончъэным епхыгъэ Iоф-тхъабзэхэр зэкIэ гъэцэкIагъэ хъунхэм анаIэ тырагъэтын фае. Къуаджэхэм адэлъ шыIакIэр Iэрыфэгъоу щыты-ным, цIыфхэм ящыкIэгъэ фэIо-фашIэхэр, анахъэу етIани кIэлэ-цIыкIу хэм, ягъэгъотыгъэнхэм япхыгъэ IофшIэныр лъыгъэ-кIотэгъэным мэхъанэшхо иI», — кыыщиIогъагъ КъумпIыл Мурат Шэуджэн районым зэкIом. Непэ IофшIэнхэр зэрэкIохэрэм АР-м и Лышхъэ лъэшэу ынаIэ тет.*

Заревэм шашырэ кIэлэцIыкIу Iыгы-пIэм бэмышIэу тыщылагъ ыкIи къоджэ псэупIэм ипашэу Хьамырзэкъо Мурат гущыIэгъу тыфэхъугъ. Псэуалъэм ишын зынагъэсыгъэм ащ тыщигъэгъозагъ.

— *АР-м и Лышхъэу Къум-пIыл Мурат, федеральнэ хэбзэ къулыкъухэм яIэныIэгъу яшлуа-гъэкIэ цIыфхэр бэрэ зэжэзгъэхэ кIэлэцIыкIу IыгыпIэр тупсэ-*

Зыщыш лъэпкъыр ыгъэлъэплагъ

Зэлуыгъэ къабарыгъэс амалхэр.

Расул Гамзатовыр кызыхыгъэр мыгъэ илээси 100 мэху. УФ-м и Президентэу В. Путиным 2021-рэ илээсым унашъо кыдигъэкыгъ ар хэгъэгум щэгъэмэфэкыныу.

Гамзатовыр Дагъыстан ит къуаджэу Цада Ионыгъо мазэм и 8-м, 1923-рэ илээсым кызыхыгъ. Унагъом исыгъэ сабыиплым яцэнэрагъ. Ышнахыжытлэу блэкыгъэ зэошхом хэклодагъэх. Ятэ усэкло цэрылоу хэгъэгум исыгъэмэ ащыщыгъ. Расул цыкыгуэ ятэ кызыдырищэкыштыгъ, джэдыгу пырацэм клоцигъэтысхъэти иусэхэм къафеджэщтыгъ. Ащ кыыхэкыгуэ ятэ иусэхэр кыыхаутынэу игъо имыфэхэзэ Расул усэхэр эклэ ышлэщтыгъэх, гъунэгъумэ къафеджэщтыгъ, ежымы еджэным фемыжъэзэ усэхэр зэхилъхъэху ыублагъ. Къуаджэм дэт пэублэ еджаплэм ыуж Буйнаксэ дэт клэзэгъэджэ училищыр кыуыгъ. Къоджэ еджаплэм, театрэм, гъэзетым, радиом ащылэжъагъ. Москва дэт литературнэ институтыр кыуыгъ, 1947-рэ илээсым иапэрэ тхылъ кыдэкыгъ, мыуцоу юф ышлагъ. Щытхууцлэу щылэ пстэури кылэжыгъ, Ленинскэ премиер кыратыгъ, Социалистическэ юфшлэным и Лыхыжъ хъугъэ, СССР-м и Апшэрэ Совет идепутатыгъ. Джащ фэдиз гъэхъагъэ зилэ усаклор илэпкъ клэрычыгъэ

мыхъунэу зыфэсакыжыштыгъ. «Силэпкъ ыбзэклэ тхыгъэу щылэ пстэуми зы мыжъуаклэ щиз ахэзгъэхъуагъэмэ сынасыпышлэ» ылоштыгъ. Усэхэр эклэ аварыбзэклэ ытхыштыгъэх.

Расул Гамзатовым иусэхэу Гъуклэл Нурбый адыгабзэклэ зэридзэкыжыгъэмэ ащышхэр кыхэтэутых.

Ным

Сыутэшыагъэу, сымыгъэсагъэу,
Унагъом исмэ ренэу салытагъ.
Защызгъэхъунэу ахэм чъэпхыгъэу
О плогъэ лъэпкъи зи сымышлагъ.

Илэсхэр кыуагъэ, сыбгъэ лэтыгъэу
Зымы ыпашъхъэ сымгъэцкыгуэу,
Ау джы мырары сишхуэ блэкыгъэм
Непэ уапашъхъэ сит сыккэуагъэу.

Тлуми тизакъоу джы унэм тис,
Сыгу иузыхэр сымыушъэфхуэ,
О убгъэгущо кытесымыхуэ
Шъхъэу фыжы хъугъэр щысэгъэмысэ.

Сыгу хэкы, тян, сегъэгумэкы,
Мыло-мышлагъэм гъэр сыфэхуэ.
Сыналэ птетэу сыпфэгумэкы
Озгъэлъэгъуэр сэрыклэ маклэ.

Сыккыхэмыкыгуэ зэрэхъ-зэрэшхым,
Сэ сыккычэкы джэгу сыхэмыкыгуэ.
Джы зэхэсэхы сыгу кысылэу:
«Сыда ккэхъугъэр, уяне пцэгъупша?»

Ори сыбгашлоу, сыгу хэмыгъэкыгуэ
Гумэкым хэтэу уккысиппыхъэшъ,
Зи ккысемылоу маклэ охъапщэшъ,
Шъэфэу унэлсхэр клэолъэкыкыкы.

Жъуагъор ошъогум кышъэжыуыжы,
Лъагъор ыгъэтхъэу игъогу техъажы.
О убгъэгущо, фыжы хъужыгъэу
Уишъао ышъхъэ джы щегъэшлэжы.

Синидэльфыбз

Пкыхъ гузэжъогъэр лъэшэу гопэгъу.
Хъадэ сыхъугъэу пкыхъклэ сэлъэгъу.
Дэгъыстан клэим тыгъэм сышижъэу,
Сыдэлъ пцэшлэуащэм сыбгъэ пхырижъэу.

Мачъэ, мэхъоты, псыхъор мыласэу.
Сашыгъупшагъэу зи ккыспымылэу,
Зысыушхуэ джы, чыгужъ гупсэм
Щыц сыхъужыным ыпэ сыщылэу.

Сэлэ, спсэ хэкы, ау зи гумэкыныу
Силэп къэклонышъ сигъэежыныу.
Бгыпэм ышыгу бгъэжхэр щэджэгъух,
Чыжъэклэ бланэхэр клэим щэцэлэх.

Сигъэежыныу, сашъагъ итынэу
Зи ккысфэкуагъэп сашлоныбжыкыгуэ.
Сыккызылфыгъи, шъэогъуи, гупси,
Зи ккысшъхъарытэп гын ыпкыныу.

Джаушъэу сыщылэу, амал симылэу
Ккызэхэсэхы чыжъэу кылукуэ,
Силэпкъэгъуитлэу юфхэр зэхафэу
Ккэклох, зэхэхэу синидэльфыбзэ.

Дэгъыстан клэим тыгъэм сигъапэу
Сэ спсэ щыхэкы, ежхэр егъапэх
Хъэсанэ горэм итхъагъэпцыгъэм,
Алыгъ мыхъунэу зэхилъхъагъэм.

Ерагъэу ккэлуи синидэльфыбзэ,
Ккызэхэсэхы ащ кыуачлэу илэр.
Джы ккызгурэлэу лэзэгъоу силэр:
Тхъэлъэлэу, лэзэп — синидэльфыбзэ.

Зыгорэм ыбзэ иуз регъэхъужы,
Ау сэ оредыр ащ ккырысюттэп.
Сыбзэ ккыдынэу неущ оредхъужы,
Непэ сылагъэми сыгу ккэошътэп.

Сэ нидэльфыбзэм сыгу фэсэхуы.
Ари тхъамыкыгуэ зылорэр маклэп.
Ежъ Ассамблейим щызэхэмыхы,
Спсэ щыц фэдэу, сэ сэгъэлъаплэ.

Махъмуд иусэ ккыбгъурылонэу,
Ори хымабзэм илэу уеджэнэу?
Сэри сизакъоу а нидэльфыбзэм
Сырыгушылэу сыккэнэжыныу?

Сэ шлу сэлъэгъу, дунаир, гъашлэр,
Ккыгъупэ пстэуми джы сашыгуау.
Хъабзэ зышылгъэм синидэльфыбзэ,
Шъхъащэ фэсэхы, ащ сыфэраз.

Хэгъэгоу силэм гуапэу сепллыжы,
Балтикэ иккэу Сахалин нэсыжъэу.
Ащ пае тыди спсэ щызгъэтлылым,
Хэлэжы класэм сыккэрэхъужы!

Тикъоджэ цыпэ бэны зэфэшылгъэм
Щыккэлырытхуэ агу ккэрэкыжы,
Гамзатэ ыккыоу Цада ккылыфыгъэм,
Иныдэльфыбзэклэ игугъу арэшлыжы.

Шъуафэсакъ шъэогъумэ

Гукъауи гухэкы иккыоу зэхапшлэу,
Гулэм ухэтэу зи умгъэмысэ.
Шхъугъэ, шъэогъур узэхимышлэу,
Ау зэхэмыфэу умышлы мысэ.

Пшлэнэп шъэогъур ежъ гүлэгъэнкы,
Угу ымышлахуэ хыгъэкыгъэнкы.
Лажъэу илагъэм ккыуегъэшлужы,
Ори хъугъахэм игугъу умышлыжы.

Мафэхэр мафэм ккыккэпкэжы,
Жыгъоу ккэсыгъэм тегъэгүлэжы.
Гъашлэм шъэогъур щычлэтенэжы,
Бгъотынккэ ккыны ахэр мэхъужы.

Шэу узытесым, лъакъор улагъэу,
Бэрэ ккыхэкы ар лъэпэуагъэу.
Шым ар илажэп, гъэмысэ гъогур,
Уиш зэблэпхъунэу удэмыгулэу.

Сккыошхэр, сэгүлэ, сыккышлэпэу,
Шлоу шъугу илэым ер терэмыкы.
Маклэ ккэнагъэр ныбджэгъу класэу,
Тыккыбгынэжы ахэмэ пасэу.

Еклэ мэхагъэр цыфым фэспэгъоу,
Бэрэ сэ хъугъэ хэмылпыр спэгъоу.
Гъашлэм хэзыгъэу щылэри маклэп,
Сэри члэнагъэу силэр слытагъэп.

Ащ ыужыло, маклэп згъэхъагъэр,
Сигъогу ккынхэр дысэу гъэлагъэу.

Сыккэгъожыгъэу, сыгуи селэжъэу,
Шъэогъу шыпкыи зи симылэжъэу.

Непэ сыфай сэ, зэккэ слээгъунхэу,
А сызыгъашлоу сызыхэтыгъэхэр.
Гукъауи силэр сымыгъэгъуэу,
Ежымы алуагъэр зэблэмыхъугъэу.

«Адыгэ макъэр»

зэлухыгъэ ккэгъэлъэгъоным рагъэблэгъагъ

АР-м и Лъэпкъ театрэу Цэй Ибрахимэ ыцлэ зыхырэм зичзэу ккэгъэлъэгъон гъэшлэгъон егъэхъазыры. Софокл итрагедиеу «Пачыхъэу Эдип» зыфилорэр Москва ккыкыгъэ режиссерэу Константин Мишиным егъэуцу. Адыгабзэккэ зэ-зидзэкыжыгъэр Емыж Мулиэт.

АР-м итеатралъэу, Обьединение.

Пэшлорыгъэш зэлухыгъэ ккэгъэлъэгъонэу щылагъэм, Лъэпкъ театрем шэн шлагъо зэрэфэхъугъэу, хэшыпкылыгъэ куп зэфэхъафхэм ялыкылохэр ккырагъэблэгъагъэх. «Адыгэ макъэр» ахэм ащыщыгъ. АР-м итеатралъэу Обьединение ихудожественнэ пащэу Ацумыжъ Рустам ккызыриуагъэмклэ, ащ фэдэ шыккэмклэ ккэгъэлъэгъоным рагъэллэхэрэм спектаклыр зэрэзэхашлэрэр, агу рыхы-рэр, джыри уздэлэжъэжынын фэе лъэныккыохэр ккыхегъэ-щых. Нэмык лъэгэплэ шап-хъэхэм захиушэтыныр театрем пшэрыл шъхалэу зыфигъэуцужыгъ. Зэккэмэ анахъ уасэ зилэр ккэгъэлъэгъон ужим, зэбгырымыкыжхъэу, рагъэблэгъагъэхэр ккыхагъэлажъэхэзэ, ккэгъэлъэгъоным, артистхэм ярольхэр ккызырашылгъэм, режиссерым ыгъэфедэгъэ шыккэхэм, шъуашэхэм, мэкъамэм лъэныккыоу зэфэхъафэу аналэ зытырадзагъэхэм зэратегушылэхэрэр ары.

Ккэгъэлъэгъоным агъэхъа-

зыры зэхъум спектаклым епллыгъэхэм ащыц театроведэу ыкы критикэу, АР-м искусствэхэмклэ изаслуженнэ юфшлэшхоу Шъхъэлэхъо Светланэ. Москва ккыкыгъэ режиссерэу Константин Мишиным Софокл итхыгъэ адыгабзэккэ зэрэзэдзэкы-гъэм ккын римыгъэлъэгъоу артистхэм юф зэрадишлагъэр, ккэгъэлъэгъоным иедзыгъохэр тхыгъэм тэфэхэу зэригъэуцугъэхэр щытхъугъэккэ ащ филэгуыгъ. «Спектаклым театрем итруппэ зэрэщытэу плэми хъунэу хэлажъэ, гъэшлэгъон дэдэу гъэуцугъэ, мэкъамэхэр ккыхэзгъахъэр хорыр ккэ-клоу гъэфедэгъэ, ижырэ оред ккэлуагъэхэр хэтых. Ккэгъэлъэгъоным цыфхэм лъэшэу зэрашлэгъэшлэгъоны-щтыр джырэклэ хэолъэгъу-кы», — ккыкыгъэтхыгъ Шъхъэлэхъо Светланэ.

Ежъ спектаклыр зыгъэуцугъэ К. Мишиным нидэльфы-бзэккэ юф зышлэрэ артистхэм зэрадэлэжъагъэр шлагъэшлэгъонымгъэу ккылуагъ.

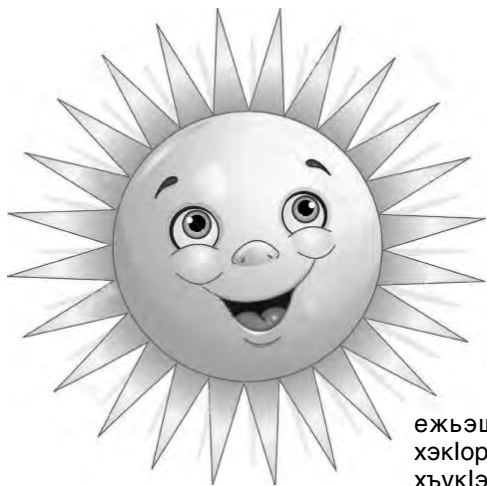
«Ккэлухым адыгабзэр ккызы-гурылоу сыхъугъ. Зыкы ар сипэрыохъугъэп. Рольхэм якъэшлын артистхэм ккыуачлэу халхъэрэм, зэрэзэхашлэрэр ккызырагъэлъэгъошъурэм сыналэ тетыгъ. Лъэпкъ театрем «Пачыхъэу Эдип» фэдэ щыбгъэуцуным зыщыушэ-тыжыныр гъэшлэгъон дэдэу ккысшыхъугъ ыкы сызэ-лэууытыгъ. Ккышъхъэхом удэккыонышъ, уккэпкыхын, уккэмыфэхэу утетышъуным ар фэд», — режиссерым илофшлэн зыфигъэдагъэр спектаклым узепллыккэ ккыбгъурэлэу.

Лъэпкъ театрем маркетинг юфхэмклэ иотдел ипащэу Ацумыжъ Адам пэшлоры-гъэш зэлухыгъэ ккэгъэлъэгъонхэм мэхъанэшхо аритэу хыгъэуныфкылыгъ: «Театрэр пкыны-лынэ псаум фэд. Ащ иккэгъэлъэгъонхэм юф адапшлэ хъумэ, лъэныккыоу зэфэхъафхэр ккыдэпллы-тэн фае. Ащ пае зэлухыгъэ ккэгъэлъэгъоным цыф куп зэфэхъафхэм ялыкылохэр ккэтэгъэблагъэх. Ахэр теат-

ралъэ критикых, пстэуми зэлъашлэхэу общественнэ епллыккэ зилэ цыфых, ккэ-бар жъугъэм иамалхэм ялыкылох, ахэтых ныбжы-ккэхэри, ныбж чъэпхыгъэ зилэхэри. Шъуашэр пфашлэ-мэ узэрэхадэрэм фэдэу, спектаклэу агъэуцугъагъэр зрителым ккызырэщыхъурэр, джыри узэхэзэхъыжынын фэе чыпкылу ккыхафэхэрэр джащ фэдэу тэгъэуныфы».

Джы нэс тымылэгуыгъэ декорациеу зэккылыкыхэрэр, Лъэпкъ театрем иартистхэм, зы пкыны-лынэ фэдэу, спектаклым иедзыгъохэм ккыагъэлъэгъорэ хореографир, зэрэзеклохэрэр, мэкъамэу щыгъэфедэгъэхэр, античнэ сурэтэу декорацие-хэм ачылу ккытехъэхэрэр, шъуашэу ащыгъэхэр, рольхэр ккэзышылхэрэм ккыуачлэу халхъэрэр — а зэпстэур «Пачыхъэу Эдип» ипремьерэу бжыхъэм щылэщтым театрэр шлу зылэгухэрэм щалэгушът. Тыккэжэщт!

ТЭУ Замир.

Тыгъэнэбзый

Гъэмафэр тхъагъо

Илъэсым иохътэ анахь гъэбжъоу, фабэу, гогоу гъэмафэр, псэу махъэ. Я 3-рэ мазэу шышхьэлур кыхьагъ. Ар пшыцлэ инэу Август зэрицлэр ымыгъэгъуацэу бжышлэ, лъэш, пагъ. Фабэр фэбэшху. Псыхэр, псыхьохэр, къагъэжъуагъэм фэдэу стырых; чэщхэр клакох, мафэхэр кыхьэх, ятетыгъо ыгъэчэфыжъхэу. Загъори дунаир зэу кызыэхешыхьэш, ошхышхохэри къешхы, ау зэплъэкыгъо уи-мыфагъэу, чыгу гъуклагъэм псынклэу релъыпкыкх. Пчыхъэшхьапэхэр сурэтшлэгъэ дахэхэу, зэфэшхьаф заклэх: зэ мафэр пшыгъэ-пагъэу, кыагъэу, тыгъэр маклэу кыохажъы-зэ кызызэплъэкыгъэ, ошъочапэр шэплъыбзэу зэфэдэу кыегъэт-хыхъэ. Зэралорэмклэ, ащ жы-бгъэ кыехьы, ау ошъочапэр

ежъэшъо члапцлэу, пщэхэри хэклорыкхэзэ щэо-пллохэ зы-хьуклэ, ошхыр кызызэрыклорэр нафэ. Мыщ фэдиз фабэр ошх хэмытмэ сьдэуштэу пфэщылэна, Тхэр зафэ, зэклэ дахэу кы-зэрегъэклу.

Шышхьэлур — лэжыгъэ зэфэшхьафыбэр, пхъэшхьэ-мышхьэ зэтефыгъабэр, къэкырэ пстэури зышхьоеу, зыщылъахыжырэ маз. Бэдзэр щаплэхэр нэм зэрэфэллэх: нэшэбэгу, помидор, къэбаск, картоф, бжыи-бжыиыф, нэ-мыкл хэбэныпхьэу къэкыхэрэм ямызакъоу, натрыфыр, хьырбы-дзыр, (къэпраз), нашэр, кып-цлэр, кыцэр, къуж лъэпкэ зэфэшхьафхэр, мылэрысэхэр, голубикэр, пырэжыер зышхь-оих. Дэшхо-дэжые чыгхэри етлупшыгъэу кызызлэхъух. Шыкур. Тичыгу, тиреспубликэ рызык дахэ ил, тицлф лэжъакохэри мыпшыжъхэу хьупхьэх.

Нысэ фэхъуштыр кызызэригъотыгъэр

Тхыд

Адыгэхэр ижъ-ижыжыкыкэ зыфэсакъыж-чыжъэры-плъагъэх. Жыи ылорэм клэдэлуклэху, клэм ышлэр ашхэу. «Чыр цыиэзэ къауфэ, клалэр цыкыгуэ агъасэ» зыфилорэ гушылэжыи ащыгъупшэу зыкли кыхьэкы-гъэп: цыфыгъэм, лэдэбим, къэарым, шыпкъагъэм, нэмыкл шэнышлэхэм мэхъанэ аратэу, къаплэхъухьэхэрэр дахэу аплуштыгъэх.

Зы лыжъ лъш-губзыгъэ ыкыо икъэщэгъу зэхъум, ащ епэсыгъэ псэогъу тэрэз фишымэ шлоигъоу, пшъэшъэ лыхьэ ежъагъ. Бэрэ кыагъа, маклэрэ кыагъа, пшы-гъэу, пагъэу зы щагу дэхъагъ. Шышлэу лупэри, щагу зэлугъэкотыгъэри лэпклэ-лэпклэ зэгъэзэфэгъэу зэрэ-щытхэм гу лъитагъ. Хьаплэщыпчэр лухыгъэти, зэрэ-хабзэу ихъагъ. Нэрэ-лэрэм ишыпкъэу унэр нэклэ ышыгъ: тыдэкли илыгъэ гори имытэу зэгъэзэфэгъэ, зэклу, голугъэ-тынчыгъэ ил. Джыри нахь кыуати, гу-фаллэу зэклэ зэпиллэхъагъ, сэлэцэ цыкыгу рилъэ-гъуагъэп, къэбзэрымэр ит.

Мыщ дэжыи тешлагъэ щымылэу, быным япшъэшъэ ныбжыкыкыкэ дахэ, гушлор ынэ кыкылихэу мыхъамелэ ланэр кыирихы, кыгъэгъуцгъ. Лыжыи псынклэу гу лъитагъ ыкыо паеклэ гухэлъэу илэр кызызэрэдэхъугъэм, ащ кыиригъэщэнэу зылыхъурэ пшъашъэр кызызэ-гъотыгъэм.

Ныбжыкыкыкэ, сурэтэу итхагъэмэ, шыкылашлэмэ, нэх-гушхымэ, гу-лытэ илэмэ ыкли сэлэцэ тыди темы-лэу, къэбзэ-лэб-замэр зэфэдэклэ зэхэушлэмэ. Ар дэд ежъи зыфэжъэр.

Сэлэцэ гори зэри-мылэгъогъэ унэ-шом ибысымхэм япшъашъэ тешлагъэ щымылэу лыжъ губ-зыгъэм ыкыо закыо нысэу кыиришагъэу, дахэу зэдыщылэ-гъэхэу кыалотэжы. Адыгэхэмклэ къэбза-гъэр апэрэбл!

Н. ДЗЭУКЪОЖ.

Адыгэ тхаклохэу шышхьэлум мазэм кыэхъугъэхэр

Теуцожь Цыгъу (1855 – 1940)

Теуцожь Цыгъо (Тахыр) Алыи ыкыор Теуцожь райо-ным ит къуаджэу Гъобэкъуае шышхьэлум и 15-м, 1855-рэ илъэсым кышхьыгъ. Охътэ эжъу-шлункым кыхьэхъухъэ-гъэ Цыгъо исабыиго кы-ныгъ: чыраклоу, чэмахъоу, шъуашлэу кыхьыгъ. Иклэлэ-гъум кыздидштагъэу усэ-щыгъ, шыклэпщынэуагъ. Лэжъэклоу цыфыгъухэм ащы-хъурэ-ащылэрэр кыирило-тыклэу жэбзэ чан лулъыгъ. Теуцожь Цыгъо ыусыгъэхэм янахыбэр жэрыло лорылатэм щыщ хъужыгъэх. Со-вет хабзэр загъэуцум, Цыгъо кылохэрэр атхыхэу рагъэжъагъ. 1938-рэ илъэсым партием и Адыгэ хэку комитет ибюро унашъо ыштэгъагъ Цыгъо творческэ ыкли ахъэзэ лэпылэгъу рагъэгъотынэу ыкли Адыгэ науч-нэ-ушэтын институтым рагъэкыли, шышхьэлум и 16-м Клэрэщэ Темботрэ Кэстэнэ Дмитриерэ агъэклауагъэх. А мафэхэр ары поэмэу «Пшы-оркы заор», ащ кыкыкы-лыкылоу «Мафэкыо Урысый» кызышхьыгъэхэр.

Теуцожь Цыгъо илитературнэ лэжыгъэ зэрэщытэу къэралыгъом осэхъо кыиришлыгъ, ордену «Трудового Красного Знамени» зыфилорэр 1939-рэ илъэсым кы-фагъэшъошагъ.

Клэрэщэ Тембот (1902 – 1988)

Адыгэ тхыгъэ литературэм иапэрэ лъэпсэхэщ. Еджэгъэ—гъэсэгъэшхуагъ, иадыгэ лъэпкэ фишлэщтымклэ кыогъанэ зыкли илагъэп. 1925-рэ илъэсым щэгъэжъагъэу ытхыхэрэр кы-дэклиштыгъэх. Рассказэу «Аркъ» зыфилорэр апэдэдэ кыирихыгъагъ. Ащ нэмыклэ рассказхэр, романэу «Щам-бул» щыщ пычыгъор кыкыкы-лыкылауагъэх. Романым лоры-бэ дишлэжы, ифэшъошэ пстэумклэ хигъахъуи, ыцли нэмыклэу, «Насыпым игогу» ылоу, 1947-рэ илъэсым кыирихыгъ. 1948-рэ илъэсым Клэрэщэ Тембот мы романым паеклэ СССР-м и Къэралыгъо премие кы-фагъэшъошагъ. Тембот илъэс 60 фэдызм литературэм хьалэлэу, зафэу щылэжъагъ, адыгэ лъэпкыи итарихэ лотэклошхуагъ, зы нахь лъаплэ адыгэхэмклэ щымылэ адыгагъэр, лъэпкэ шэн-хабзэхэр ипроизведение пчъэ-

гъабэм мыпшыжъэу къащыирилотыкыгъ. Адыгэр зы-щыщыр зышлэмэ зышлоигъор Клэрэщэ ипроизведени-ехэм яредж, клэгъожыщтэп.

Къумпыл Къадырбэч (1934 – 1990)

Къуаджэу Улапэ шышхьэлум и 24-м, 1934-рэ илъэсым кы-щышхьыгъ. Ипозие шъабэклэ лите-ратурэм хахъо фишлыгъ. Къадыр-бэч сьдрэ лорыи ыгуи ыли якыштыгъ. Москва дэт Литера-турнэ институтэу М. Горькэм ыцлэ зыхырэр 1965-рэ илъэсым, лоры-шлэзэ, заочнэу кылухыгъ. Илъэс 30-м адыгэ литературэм щылэ-жъагъ. Усэхэмрэ поэмэхэмрэ дэтхэу адыгабзэклэ тхылыи 9 кыидигъэкыгъ. Усаклор зышхьымылэжэ уж иусэхэр зэхэуагъэу зыдэтхэ тхылыгъэу «Гъашлэм илъэуж» кыидэкыгъ. Къадырбэч ытхыгъэмэ ащышхэр урысыбзэклэ, украинабзэклэ усэ сборник зэфэшхьафхэм къадэхъагъэх. Ежъ усаклор адыгабзэклэ зэридзэкыгъэх М. Джалиль, Н. Бараташвили, нэмыкыхэм аусыгъэхэм ащышхэр.

Бахъуко Ерэджыб (1922 – 2009)

Бахъуко Ерэджыбэ къуаджэу Джамбэчыи 1922-рэ илъэсым кышхьыгъ, клэлэгъэджагъ. 1941 — 1943-рэ илъэсхэм заом хэтыгъ. Улэгъэ хылыгъэ кызыты-рашэм, дзэм кыирихыжыи фаеу хъугъэ. Щытхъум иорден, медаль-хэр кыфагъэшъошагъэх. Зэо ужым Краснодар дэт къэралыгъо клэлэгъэджэ институтыр кы-ухыжыгъ. Хэкум иеджаплэхэм клэлэгъэаджэу, директорэу илъэсыбэрэ лоры щылагъ. Ауужырэ илъэсхэм икыуаджэу Джамбэчыи дэт еджаплэм литературэмклэ иклэлэгъэаджэу, завучэу лоры щылагъ. Ерэджыбэ еджаплэм этнографическэ музей гъэшлэгъон цызэхышагъ, ащ ипэшагъ, непи музейи мэлэжъэ.

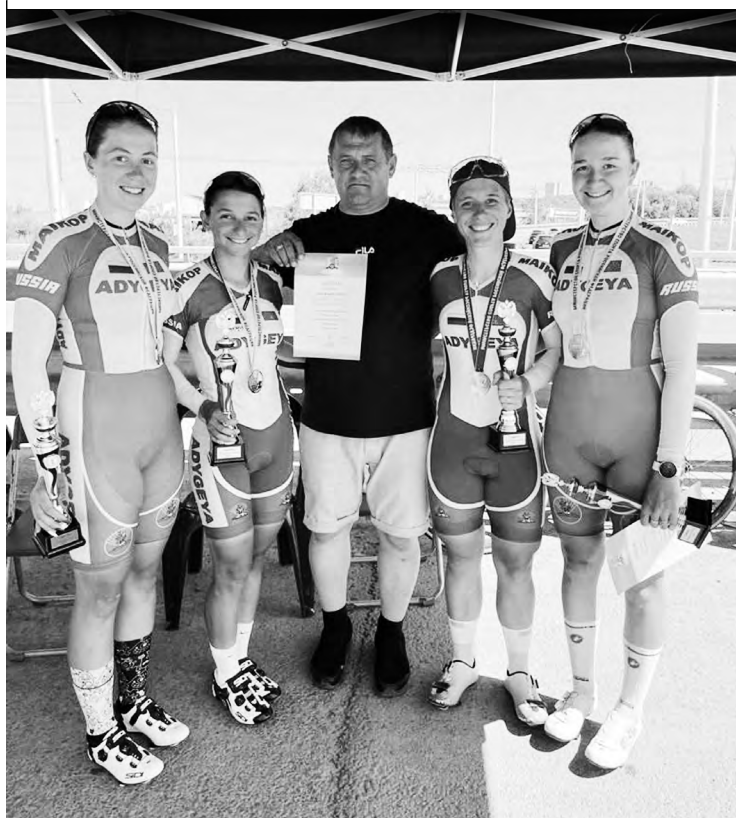
Тхэныр пасэу ригъэжъагъ, ау хиутыи хэм класэу фежъагъ. Ытхыхэрэр гъэзетэу «Социалистическэ Адыгеим», «Адыгэ макъэм», журналэу «Зэкъошныгъэм» къащыхъуытх. Ихудожественнэ произведениехэри тхылыхэу кыидигъэкыгъэх: «Гъогууан» (1970), «Къан-гъэбыл», «Болэтыкыопщыр». Бахъуком учебникхэр, ахэмклэ лэпылэгъухэр илъэс зэфэшхьафхэм кыиди-гъэкыгъэх.

Нэклибгъор зыгъэхъазырыгъэр МАМЫРЫКЪО Нуриет.

Кушхъэфэчъэ спортыр

Тикомандэ теклоныгъэр кыдыдихыгъ

Кушхъэфэчъэ спортымклэ Урысыем ичемпионат калэу Уфа щыкыуагъ. Бзыльфыгъэхэм азыфагу зэхашъгъэ зэнэкьокъум Адыгэ Республикэм икомандэ теклоныгъэр кыдыдихыгъ.

Юфтыабзэм эклэмкли команди 6 хэлэжъагъ, Санкт-Петербург, Самарскэ хэкум, Башкортостан, Татарстан ыкли Адыгеим яспортсменкэхэм заушэтыгъ. Километрэ 28,6-рэ хъурэ гогууанэр пшъашъэхэм кычыгъ. Адыгеим ыцлэклэ зэнэкьокъум хэлэжъагъэх спортымклэ мастерхэу Елизавета Ошурковар, Елизавета Арчибасовар, Гюнель Мартыновар ыкли Таисия Чуренковар. Мы мафэм фабэр градус 30-м шоклыщтыгъ

нахь мышлэми, мы нэбгыриплым охътэ анахь дэгъур кыагъэлъэгъон альэклыгъ, ащ эклэмкли такыкь 37-рэ тырагъэклодагъ. Ятлонэрэ чыплэр Санкт-Петербург икомандэ кыдыдихыгъ, Самарскэ хэкум илыкдохэр ящэнэрэ хъугъэх. Типшъашъэхэм ыкли ахэм ятренирэрэ Алексей Войновым тафэгушло, тапэкли гъэхъэгъэшлэхэр ашлынхэу афэтэлэ.

Зэхэзышагъэр ыкли кыдыдзы-гъэклэр:
АР-м лъэпкь Юфхэм-клэ, ІзкІыб къралхэм ащысэурэ тильэпкэ-гъухэм адырІа зэпхы-ныгъэхэмклэ ыкли къэбар жъугъэм иамалхэмклэ и Комитет
Адресыр:
385000
кь. Мыекъуапэ,
ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэщыгъэр:
385000,
кь. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр, 197.
Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79
Редакцием авторхэм кыаихырэр А4-клэ заджэхэрэ тхьапэхэу зипчъагъэкІа 5-м емыхъухэрэр ары. Са-тырхэм азыфагу 1,5-рэ дэлъэу, шрифтыр 12-м нахь цыкІунэу щытэп. Мы шапхъэ-хэм адимыштэрэ тхыгъэхэр редакцием экІегъэкІожых.
E-mail: adygvoice@mail.ru

Зышаушыкхатыгъэр:
УФ-м хэутын Юфхэмклэ, телерадиокъэтын-хэмклэ ыкли зэлы-Іэсыклэ амалхэмклэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чыплэ гъэоры-шланІ, зэраушыкхатыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зышыхаутырэр
ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
кь. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

ЗэкІэмкли пчъагъэр
4150
Индексхэр
П 4326
П 3816
Зак. 1271

Хэутыным узшыкІэтхэнэу щыт уахътэр
Сыхъатыр
18.00
ЗышыкІэтхэгъэхэу уахътэр
Сыхъатыр 18.00

Редактор
шхъаІэм
ипшъэрылхэр
зыгъэацкІэрэр
Тэу З. Дз.

ПшъэдэкІыжъ
зыхъырэ
секретарыр
Тхьаркьохьо А. Н.

Футбол

Шышхъэлым и 9-м рагъэжъэщт

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет – Хасэм и Кубок икыдэхын фэгъэхыгъэ зэнэкьокъур мы мазэм рагъэжъэщт.

Ащ епхыгъэу Адыгеим футбол-ымклэ и Федерацие пхъэидзэ зэхышагъ. Финалым и 1/8-м щы-зэлукІэщт командэхэм яэшлэгъухэр шышхъэлым рагъэкІоклыщтых. Республикэм ичемпионат хэлэ-жъэрэ командэхэр ары зэнэкьо-къум щызэлукІэщтхэри. Ар олим-пийскэ шыкІэм тетэу клэщт, кызытекдохэрэ командэр турни-рым хэзы. Финалым унэсыным пае зэлыпытэу гоогогъуицэ теклоныгъэр кыдэпхын фае.

Командэу зэлукІэ-щтхэр:

«Кавказ» (Красногвардейскэ район) — «Мыекъуапэ», «АГУ» (Мыекъуапэ) — «Тэхъутэмы-кыуай» (шышхъэлым и 9-м), «Нарт» (Хьакурынэхъабл) — «Сириус» (Джэдждэ район), «Урожай» (Мыекъопэ район) — «Чэчэнай» (Теуцожь район) (шышхъэлым и 16-м), «Кош-хъабл» — «Адыгэкъал» (шы-схъэлым и 23-м).